

PER DEURWAARDERSEXPLOOT

De Staat der Nederlanden,
ministerie van Economische Zaken
ministerie van Algemene Zaken
Ex. Artikel 48 Rv te betekenen aan het parket van de
procureur-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden
Korte Voorhout 8
2511 EK DEN HAAG

Koos van den Berg
advocaat
T : +31205777700
M : +31643366326
E : vandenbergh@hocker.nl

Datum : 9 augustus 2017
Onze referentie : 100054
Uw referentie :
Inzake : Aardbevingen Groningen

Geachte Minister-President, geachte Minister van Economische zaken, geachte leden van de regering,

Tot mij wendde zich de Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade, zetelend te Bedum, in verband met het volgende.

Collectieve stuiting

De Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade is een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW.

De Stichting stelt zich blijkens haar statuten ten doel op te komen voor de rechten en belangen van al degenen die vermogensschade en ander (ernstig) nadeel ondervinden of dreigen te ondervinden van, zakelijk weergegeven, de mijnbouwactiviteiten in de provincie Groningen of daaraan grenzend of daaraan gerelateerd. Bij die mijnbouwactiviteiten moet uiteraard in het bijzonder gedacht worden aan de gaswinning die daar al decennia plaatsvindt en bij die schade in de eerste plaats – maar zeker niet uitsluitend – aan fysieke schade aan gebouwen en werken.

De Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade richt zich met deze brief tot de regering als het orgaan dat aan het hoofd staat van de Staat en daarmee de Staat vertegenwoordigt.

Deze brief is primair bedoeld als een *collectieve* stuitingsbrief, bedoeld om de verjaring te stuiten van de rechtsvorderingen en aanspraken die al degenen voor wie de Stichting opkomt (verder: 'de gedupeerden'), hebben jegens de Staat in verband met de gaswinning.

De Stichting stelt zich op het standpunt dat de Staat aansprakelijk is voor de schade die de gedupeerden al hebben geleden en nog zullen lijden als gevolg van de gaswinning in het gebied dat ik in deze brief gemakshalve zal aanduiden als 'Groningen' maar in werkelijkheid de provinciegrens zelfs nog overschrijdt.

Deze aansprakelijkheid van de Staat brengt mee dat op de Staat een verbintenis uit de wet rust jegens de gedupeerden tot vergoeding van hun schade, en dat de gedupeerden een rechtsvordering op de Staat hebben tot nakoming van die verbintenis uit de wet. Deze brief is bedoeld om de verjaring van die rechtsvorderingen van de gedupeerden *collectief* – ten behoeve van *alle* gedupeerden – te stuiten.

De relevante, schadeveroorzakende feiten

Het is een feit van algemene bekendheid dat door de gaswinning in het Noorden van het land de bodem ter plaatse beweegt. Die bodembeweging voltrekt zich grotendeels als een continu proces van bodemdaling, die echter niet overal gelijkmatig in hetzelfde tempo plaatsvindt, met als gevolg dat zettingen en zettingsverschillen ontstaan; daarnaast manifesteert die bodembeweging zich soms schoksgewijs in de vorm van (aard)bevingen. Een ernstige beving die veel schade heeft veroorzaakt is de Huizinge-beving van 16 augustus 2012. Ook daarvoor en daarna hebben zich in het gebied echter nog talrijke bevingen voorgedaan.

Doordat bevingen zich, letterlijk, schoksgewijs voordoen, zijn zij duidelijk zintuiglijk waarneembaar en worden zij ook zeer indringend door de bewoners van de regio ervaren. De fysieke schade aan gebouwen door zo een beving wordt 'bevingsschade' genoemd en treedt vaak onmiddellijk op en is onmiddellijk zichtbaar. Het langzame almaar verder voortschrijdende proces van zettingen en zettingsverschillen voltrekt zich daarentegen sluipend en is voor de gemiddelde burger niet waarneembaar. Ook zulke geleidelijk toenemende zettingen kunnen echter tot grote schade aan woningen en opstallen leiden, bijvoorbeeld – al dan niet door aantasting van het heersende grondwaterpeil en de gevoeligheid daarvoor van grondlagen en funderingen - omdat de langzaam oplopende spanningen door steeds groter wordende zettingen op enig moment een kritische 'elasticiteitsgrens' van de constructie of het materiaal overschrijden, waardoor plotseling scheuren kunnen optreden zonder dat op dat moment een beving plaatsvindt. Inherent aan deze sluipende en verborgen vorm van schadeveroorzaking is dat het causaal verband sterk wordt versluierd. Ook zulke schade echter is naar zijn aard een karakteristiek gevolg van bodembeweging door mijnbouwactiviteiten.

Waar de Stichting in deze brief spreekt van 'mijnbouwschade' is dat dus een ruimer begrip dan alleen maar bevingsschade. De Stichting vindt het daarom onjuist dat de NAM – die als exploitant in de zin van artikel 6:177 BW aansprakelijk is voor door haar veroorzaakte mijnbouwschade - in de praktijk uitsluitend over bevingsschade wenst te praten met gedupeerden; de gaswinning leidt namelijk ook tot andere schade dan bevingsschade. De Stichting wijst er in dit verband op dat ook in de beide artikelen 6:177 BW en 6:177a BW die gaan over de aansprakelijkheid van de exploitant van een mijnbouwwerk, niet gesproken wordt over aansprakelijkheid voor 'bevingsschade' maar, veel ruimer, over aansprakelijkheid voor schade door beweging van de bodem. Uit de wetsgeschiedenis van artikel 6:177 BW blijkt zelfs dat de wetgever bij die bepaling juist en vooral dacht aan 'sluipende schade' door mijnbouwactiviteiten omdat nu juist zulke sluipende schade (en dus niet 'plotse' bevingsschade) karakteristiek werd geacht voor bodemdaling door mijnbouwactiviteiten.

Het gaat bij mijnbouwschade dus in de eerste plaats om fysieke schade aan woningen en andere opstallen. Zulke schade maakt inbreuk op het eigendomsrecht van de eigenaren (dat o.m. beschermd wordt door artikel 1 Protocol 1 EVRM) en is om die reden onrechtmatig.

Zulke fysieke schade aan woningen en opstallen door de mijnbouwactiviteiten van de NAM is inmiddels wijdverbreid (het Groningerveld is een van de grootste gasvoorkomens ter wereld en bestrijkt dus een grote oppervlakte) en die fysieke schade is in veel gevallen bovendien zeer aanzienlijk.

Zulke fysieke schade ('aantasting') aan gebouwen kwalificeert in juridische zin als vermogensschade, meer in het bijzonder vermogensschade in de vorm van waardevermindering (verminderde marktwaarde) en/of herstelkosten, en als vermogensschade in de vorm van gederfd woongenot.

Daarnaast veroorzaakt de gaswinning ook immateriële schade die sterk gerelateerd is aan – in wezen een rechtstreeks en voorzienbaar gevolg is van – de zojuist genoemde fysieke schade. De eigen woning is bij uitstek de plek waar mensen zich vrij en veilig willen voelen. Daar hebben ze ook recht op: de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is erkend als een grondrecht en daarbij wordt bijzondere bescherming toegekend aan de eigen woning: zie artikel 10 Grondwet, artikel 12 Grondwet en artikel 8 EVRM.

Als er (ernstige) schade optreedt aan de eigen woning, waardoor die gestut moet worden om instorting tegen te gaan, of niet meer te repareren valt; als voortdurend nieuwe scheuren ontstaan; als men in voortdurende onzekerheid en angst moet leven of het voorbij is of dat er integendeel nog méér schade zal ontstaan; als men in onzekerheid of angst moet leven of de eigen woning nog wel veilig is (hier zijn artikel 11 Grondwet en artikel 2 EVRM bij uitstek relevant) zonder dat men alternatieve woonruimte heeft om naar uit te kunnen wijken: dan gaat dat aanzienlijk verder dan verlies van het 'gewone' genot van een zaak. Dan is sprake van een grote en voortdurende psychische en emotionele belasting die een ernstige aantasting oplevert van de door grondrechten beschermde persoonlijke levenssfeer. Zo een aantasting kwalificeert als immateriële schade als bedoeld in artikel 6:106 lid 1 sub b BW die de gedupeerden recht geeft op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding. Onderzoeken wijzen uit dat in het gaswinningsgebied zulke immateriële schade als gevolg van de NAM's gaswinning inderdaad wijdverbreid voorkomt.

De Stichting meent dat de Staat voor de hierboven genoemde schades aansprakelijk is jegens de gedupeerden – degenen voor wier belangen en rechten zij opkomt.

De Stichting zal nu toelichten op grond waarvan zij meent dat de Staat aansprakelijk is.

De juridische grondslag voor de aansprakelijkheid van de Staat

a. Aansprakelijkheid op grond van het egalité-beginsel c.q. evenredigheidsbeginsel

De Staat *wil* de gaswinning. Ook al veroorzaakt die grote schade aan een groep burgers.

Uit het rapport van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid d.d. februari 2015 blijkt (p. 34) dat al vanaf 1971 aan de Staat duidelijk was dat door de gaswinning bodemdaling zou kunnen optreden en (p. 39) dat al vanaf 1993 de relatie tussen gaswinning en aardbevingen door alle betrokkenen, waaronder de Staat, wordt erkend.

Deze kennis over de schadelijke effecten van de gaswinning heeft noch destijds noch in de 25 jaren die daarop sindsdien zijn gevolgd, bij de Staat geleid tot het (doen) staken van de gaswinning of zelfs maar het geringste voornemen daartoe. Integendeel, in deze eeuw is de jaarlijkse hoeveelheid gewonnen gas telkens alleen maar groter geworden, ook na de serieuze en maatschappelijke onrust veroorzakende bevingen in 2003 (Loppersum) en 2006 (Middelstum). Ook nadat in 2008 bekend was (p. 48) dat mét de intensivering van de

gaswinning ook de bevingen in aantal en zwaarte toenamen, ging die intensivering door. Zelfs nog na de zware beving in 2012 (Huizinge) die zeer veel materiele schade had veroorzaakt werd in het daaropvolgende jaar 2013 een record-volume aan gas gewonnen.

De conclusie kan alleen maar zijn: de Staat *wil* de gaswinning, ondanks de hem bekende daaraan klevende risico's en schades voor de Groningers.

De redenen die de Staat voortdurend aanvoert ter verdediging van het door hem gevoerde gaswinningsbeleid – zowel in debatten in de Kamer als in gerechtelijke procedures – zijn de leveringszekerheid voor de Nederlandse energievoorziening, en de grote inkomsten (aardgasbaten) die de Staat geniet uit de gaswinning.

Dat zijn op zichzelf inderdaad zwaarwegende en ook publieke belangen.

Voor de leveringszekerheid spreekt dat vanzelf. Wel valt op dat de Staat weinig moeite doet om die leveringszekerheid minder afhankelijk te maken van de schade veroorzakende – maar voor hemzelf lucratieve – gaswinning: het aandeel duurzame energie in Nederland is al jarenlang ongeveer het laagste van de EU en daar zit ook weinig progressie in.

Dat het financieel belang van de Staat bij een zo groot mogelijke gaswinning groot is, is eveneens duidelijk. In januari 2014 stelde de Minister van EZ bijvoorbeeld dat 90% van alle winst van de verkoop van het Groningse gas toevalt aan de Staat. Alleen al over de periode 2006-2013 (dus nadat de hevige beving in Middelstum had plaatsgevonden die naar de Staat wist door de gaswinning was veroorzaakt) heeft de Staat de gaswinning nog zo veel verder opgevoerd en geïntensiveerd dat hij 70 miljard heeft verdiend aan de gaswinning in Groningen (zie p. 21 van het rapport van de Onderzoeksraad).

Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat een grote groep inwoners van Groningen – die echter klein is ten opzichte van de totale Nederlandse bevolking – een hoge prijs betaalt voor het gaswinningsbeleid dat de Staat omwille van de leveringszekerheid en omwille van de welvaart van Nederland als geheel en omwille van de grote winsten voor de Staat wil blijven voeren. Tegenover de vele tientallen miljarden die de Staat uit naam van het algemeen belang wil verdienen aan de gaswinning, staat immers de schade van de Groningers aan hun woningen en opstallen, de aantasting van hun eigendomsrechten en de aantasting van hun persoonlijke veiligheid en persoonlijke levenssfeer. Het gaat hier om een ernstige aantasting van grondrechten.

De Stichting meent dat daarmee door de Staat aan deze Groningers groot onrecht wordt aangedaan. Zij vindt dat niet aanvaardbaar.

Als het al zo zou zijn dat het gaswinningsbeleid van de Staat gerechtvaardigd kan worden door de algemene belangen die de Staat zegt met dat beleid te willen dienen en het gaswinningsbeleid van de Staat dus op zichzelf een rechtmatig beleid zou zijn, handelt de Staat volgens de Stichting niettemin onrechtmatig jegens de gedupeerde Groningers door hen niet volledig en volgens de maatstaven van de wet te compenseren en schadeloos te stellen voor alle schades die zij lijden of nog zullen lijden als gevolg van het door hem gevoerde winningsbeleid.

Het *égalité*-beginsel en/of het evenredigheidsbeginsel eisen zo een compensatie door de Staat. Het achterwege laten van zulke compensatie is onrechtmatig jegens de gedupeerden (vgl HR 18 januari 1991, NJ 1992/638 (Leffers/de Staat) en 30 maart 2001, NJ 2003/615 (Staat/Lavrijsen) en maakt de Staat jegens de gedupeerden schadeplichtig.

De Stichting voegt daar volledigheidshalve aan toe dat de Staat zich niet aan deze, op hemzelf rustende, verplichting kan onttrekken door de gedupeerden voor hun schade door te verwijzen naar de NAM die als concessiehouder de partij is die *feitelijk* de door de Staat gewilde gaswinning voor de Staat verzorgt, en dat de gedupeerden maar tegen de NAM moeten procederen. Immers, niet zozeer de wijze van gaswinning door de NAM als wel de gaswinning als zodanig – die de Staat wil – is de oorzaak van de bodembeweging en schades. De Staat is eind- en systeemverantwoordelijk voor de gaswinning als zodanig en *alle* gevolgen daarvan omdat hij, via zijn diverse geledingen, als wetgever, toezichthouder, (middellijk) aandeelhouder en als veruit de grootste ontvanger van de aardgasbaten, niet alleen effectieve controle uitoefent op de gaswinning, maar die gaswinning inclusief de daaraan verbonden en hem bekende schades en risico's ook uitdrukkelijk *wil* en verdedigt met een beroep op de door hem behartigde publieke belangen.

Van de NAM die volledig in handen is van twee commerciële partijen (Shell en Exxon) die alle drie naar hun aard en rechtsvorm niet de behartiging van publieke belangen nastreven maar slechts eigen winstmaximalisatie en dus kostenbeperking, kan niet verwacht worden dat zij zich de financiële en andere belangen van de gedupeerden in dezelfde mate aantrekt als van de Staat mag worden geëist. Dat doet de NAM dus ook inderdaad niet en dat is de Staat ook bekend: ik volsta met te verwijzen naar de benoeming van de Nationaal Coördinator en de discussies dat de NAM te veel invloed heeft op de schadeafwikkeling.

Dit afschuiven door de Staat van zijn eigen verantwoordelijkheid naar de NAM raakt vooral en het hardst degenen die niet over de geestelijke spankracht, de zelfredzaamheid (zie het jaarverslag 2016 van de Nationale ombudsman 'zelfredzaamheid') of de financiële middelen beschikken om tegen de NAM te kunnen procederen om hun wettelijk recht op schadevergoeding ook daadwerkelijk te kunnen uitoefenen: het raakt vooral de zwakkeren en de individuele burger.

Dat de bejegening van de gedupeerde Groningers door de Staat inmiddels (op 23 juni 2017) bij het VN-Comité dat toeziet op de naleving van het VN-verdrag inzake de economische, sociale en culturele rechten (IVESCR), heeft geleid tot zorg en tot het doen van een aanbeveling aan de Staat zich de belangen van de gedupeerden meer aan te trekken, is beschamend en zou de Staat zich in dit verband ernstig moeten aantrekken.

De Stichting concludeert dan ook dat op de hierboven genoemde rechtsgronden op de Staat een verbintenis uit de wet rust tot betaling van schadevergoeding aan de gedupeerden en dat de gedupeerden een rechtsvordering op de Staat hebben tot nakoming van die verbintenis.

b. aansprakelijkheid van de Staat als 'exploitant' op de voet van artikel 6:177 BW

Volgens artikel 6:177 BW is de exploitant van een mijnbouwwerk aansprakelijk voor de schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van die exploitatie. Het betreft hier een aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad die in dit geval een risicoaansprakelijkheid inhoudt.

Op grond van artikel 6:177 lid 2 sub a BW moet onder de 'exploitant' van een mijnbouwwerk in ieder geval worden verstaan: de vergunning- c.q. concessiehouder.

De gedupeerden kunnen dus in ieder geval de NAM, die het Groningenveld als concessie- c.q. vergunninghouder exploiteert, aanspreken voor hun schade die is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de gaswinning daar.

De tekst van artikel 6:177 BW sluit echter niet uit dat daarnaast ook andere partijen dan de concessie- c.q. vergunninghouder kunnen worden aangemerkt als 'exploitant' in de zin van dat artikel. Integendeel: uit de tekst van artikel 6:177 lid 2 sub b BW en ook uit de wetsgeschiedenis blijkt dat 'exploitant' ruim moet worden opgevat en ook anderen dan de vergunninghouder exploitant kunnen zijn.

Onder de 'exploitant' van een activiteit wordt naar algemeen spraakgebruik verstaan: degene voor wiens rekening en risico de activiteit plaatsvindt.

De Stichting stelt zich op het standpunt dat (ook) de Staat kan en moet worden aangemerkt als exploitant van het Groningenveld in de zin van artikel 6:177 BW, om de redenen die hierboven al zijn genoemd en de Stichting hier kort herhaalt.

- In de eerste plaats is daar het feit dat 90% van alle winst op de gaswinning uit het Groningenveld toevalt aan de Staat. De kosten van de gaswinning uit het Groningenveld komen, nog steeds volgens de Minister, voor 64% voor rekening van de Staat. (Zie Kamerstukken II, 2013/14, 33529, nr. 30, p. 22) Deze cijfers laten geen andere conclusie toe dan dat het Groningenveld in wezen voor rekening en risico van de Staat wordt geëxploiteerd. Dat ook andere partijen (Shell en Exxon) in (zeer) ondergeschikte mate delen in de risico's en winst doet daaraan niet af.

- Daar komt bij dat de Staat als (middellijk) aandeelhouder in de maatschap Groningen met 50% van de zeggenschap, en daarnaast als wetgever, als vergunningverlener die voorwaarden en voorschriften kan verbinden aan zijn wettelijk vereiste instemming met de gaswinning door de NAM, en als toezichthouder, een zodanig effectieve controle uitoefent op de gaswinning dat de Staat aangemerkt moet worden als *feitelijk leidinggevende* aan de gaswinning en dat de NAM als concessiehouder voornamelijk uitvoerder is van het door de Staat gewenste gaswinningsbeleid. Dit wordt bevestigd door het feit dat – ook volgens de Minister – de NAM de facto een *winningsplicht* heeft (zie Kamerstukken II, 2001/2, 26219, nr. 56, p. 25, eerste kolom). De Onderzoeksraad heeft er in haar rapport d.d. februari 2015 bovendien op gewezen (par. 3.2.2.) dat het ministerie van EZ in de door de Onderzoeksraad onderzochte periode onderdeel was van 'het gasgebouw'; dat sprake was van een hecht samenwerkingsverband; dat sprake was van personele unies; dat sprake was van 'verwevenheid' met de marktsector, en dat alle partijen rekening hielden met elkaars belangen en daar transparant over waren. Dit alles, waaronder het feit dat de Staat ook in een samenwerking met sterke multinationals als Shell en Exxon (die op papier via de NAM de eigenaar zijn van de delfstoffen) in staat is zich 90% van de winsten toe te eigenen bewijst in wezen hoe sterk de greep is die de Staat heeft op de gaswinning in Groningen en dat de Staat feitelijk (mede) leiding heeft gegeven aan de gaswinning.

- Dat - waar het gaat om de aansprakelijkheid - het begrip 'exploitant' van een mijnbouwwerk in artikel 6:177 BW ook inderdaad feitelijk moet worden opgevat waarbij de gekozen juridische constructie voor die exploitatie niet relevant is, blijkt bovendien uit de wetsgeschiedenis op artikel 6:182 BW, waar in de Memorie van Toelichting opgemerkt wordt dat bij gezamenlijke exploitatie van een mijnbouwwerk een hoofdelijke (risico-)aansprakelijkheid geldt met voorbijgaan aan het intern, onderling afgesproken aansprakelijkheidsregime.

De Stichting stelt zich om deze redenen op het standpunt dat de Staat aangemerkt moet worden als (mede-)exploitant van het Groningenveld in de zin van artikel 6:177 BW en dat daarom niet alleen op de NAM maar ook op de Staat de in dat artikel neergelegde *hoofdelijke*

(zie artikel 6:182 BW) risicoaansprakelijkheid rust voor alle schade die ontstaat door de gaswinning in Groningen.

Dat brengt mee dat ook tegenover de Staat het bewijsvermoeden van artikel 6:177a BW geldt.

In artikel 6:177a BW is bepaald, zakelijk weergegeven, dat fysieke schade aan gebouwen en werken die karakteristiek is voor schade die *zou kunnen* ontstaan door bodembeweging als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld, vermoed wordt ook daadwerkelijk te zijn veroorzaakt door die gaswinning.

Dit wettelijk bewijsvermoeden brengt mee dat voor fysieke schade aan gebouwen die karakteristiek is voor bodembeweging door gaswinning uit het Groningenveld, de Staat aansprakelijk is tenzij de Staat voldoende aannemelijk weet te maken (bewijzen) dat de schade in dat concrete geval *in het geheel niet* door de gaswinning is veroorzaakt en ook zonder de gaswinning zou zijn ontstaan.

Deze aansprakelijkheid van de Staat voor de (dus: alle) schade die het gevolg is van bodembeweging door gaswinning betreft niet slechts de fysieke schade aan de woningen en opstallen van de gedupeerden, maar ook de schade die daar een voorzienbaar en rechtstreeks gevolg van is en daarom aan de gaswinning kan worden toegerekend, zoals de al genoemde immateriële schade en ook bedrijfsschades.

Ook hier concludeert de Stichting dat op de Staat een verbintenis uit de wet rust tot betaling van schadevergoeding aan de gedupeerden en dat de gedupeerden een rechtsvordering op de Staat hebben tot nakoming van die verbintenis.

Dreigende verjaring

Met name de schade die is aangericht door de Huizinge-beving van 16 augustus 2012 is aangericht, is zeer groot. De gedupeerde Groningers hebben nog geen enkel reëel uitzicht op vergoeding van die schade. Van de NAM hebben zij weinig te verwachten.

Inmiddels dreigt urgent voor deze Groningers dat op 16 augustus a.s. de hun rechtsvorderingen zullen verjaren tot verkrijging van schadevergoeding voor de toen – bij de Huizingebeving - ontstane schades.

Net als het afschuiven van verantwoordelijkheid naar de NAM dreigt ook dit urgente verjaringsprobleem vooral de gedupeerden te treffen die niet mondig en niet zelfredzaam en niet financieel sterk genoeg zijn om de verjaring van hun aanspraken te stuiten omdat zij mogelijk nog procedures willen en kunnen voeren tot verkrijging van schadevergoeding: de gewone burger.

Het is vanwege deze dreigende verjaring dat de Stichting een collectieve stuitingsbrief aan de NAM en aan EBN heeft doen toekomen. Kopie van de brief aan de NAM voeg ik bij als bijlage ter kennisneming.

Maar ook de aanspraken die de gedupeerden hebben jegens de Staat dreigen op 16 augustus a.s. (mogelijk) te verjaren.

Met het oog op die dreigende verjaring vindt de Stichting het onjuist en laakbaar dat de Staat niet zijn verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid erkent (als is bedoeld in artikel 3:318 BW) jegens de gedupeerden voor de schade die het door hem gevoerde gaswinningsbeleid aan hen berokkent, om met zo een erkenning de verjaring van hun aanspraken te voorkomen. De Staat

miskent met dit nalaten van zo een erkenning zijn bijzondere verantwoordelijkheid (waarvan het égalité –beginsel een uitvloeisel is) om al zijn burgers gelijk te behandelen

Zo een erkenning van aansprakelijkheid door de Staat voor de gevolgen van zijn gaswinningsbeleid zou het vertrouwen van de Groningers en de gedupeerden in de nationale overheid weer enigszins kunnen herstellen; stilzwijgen en doorschuiven van de eigen verantwoordelijkheid van de Staat op een onwillige derde als de NAM en het op verjaring van de aanspraken van de gedupeerden laten aankomen herstelt dat vertrouwen in de nationale overheid zeker niet.

Bij deze stand van zaken wenst de Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade thans collectief voor en ten behoeve van al diegenen voor wie zij opkomt, hun rechten veilig te stellen door met deze brief de verjaring te stuiten van al hun vorderingen op de Staat vanwege de gaswinning in Groningen.

Daarbij gaat het vooral – maar niet uitsluitend - om de verbintenissen tot schadevergoeding die op de Staat rusten jegens ieder van de gedupeerden.

Dat zo een collectieve stuiting mogelijk is, blijkt uit de arresten van de Hoge Raad 28 maart 2014, NJ 2015/306 (VEB/Deloitte) en Hoge Raad 19 mei 2017, ECLI:NL:HR:2017:936 (X/Värde Investments).

De rechtsvorderingen waarvan de Stichting de verjaring wil stuiten.

Gelet op het arrest Hoge Raad 18 september 2015, NJ 2015/382 (Int.Strategies Group/Royal Bank Scotland) moet een stuitingsbrief aan de schuldenaar – in dit geval: de Staat - voldoende duidelijk maken op welke rechtsvorderingen de stuiting betrekking heeft, waarbij de context en de omstandigheden van het geval mede bepalen of die duidelijkheid in voldoende mate wordt verstrekt. Daarom het volgende, voor zover het voorafgaande daarover al niet voldoende duidelijk zou zijn.

De Stichting Recht & Herstel Mijnbouwschade wenst met deze brief eerst en vooral de verjaring te stuiten van alle rechtsvorderingen die de getroffen en hebben op de Staat tot vergoeding van de schade die zij hebben geleden door de gaswinning in Groningen.

Het gaat daarbij in ieder geval om alle hierboven reeds genoemde vormen van vermogensschade en immateriële schade.

- a. rechtsvorderingen tot schadevergoeding *in natura*

De Stichting is zich er van bewust dat *naar huidig recht* een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW, gelet op lid 3 van die bepaling, geen vordering kan instellen die strekt tot schadevergoeding te voldoen in geld.

Een door de Stichting ten behoeve van haar achterban ingestelde vordering die strekt tot schadevergoeding te voldoen *in natura* is echter wel mogelijk.

Dat schadevergoeding inderdaad ook kan worden gevorderd in andere vorm dan in geld, is uitdrukkelijk bepaald in artikel 6:103 BW.

Bij fysieke schade aan bouwwerken als gevolg van de gaswinning komt schadevergoeding *in natura* er op neer dat de Staat het beschadigde bouwwerk *volledig* zal moeten herstellen en zoveel mogelijk zal moeten terugbrengen in de oude toestand.

Iedere gedupeerde heeft dus een rechtsvordering op de Staat dat de Staat de door hem veroorzaakte gaswinningschade aan zijn opstallen volledig zal herstellen.

Zo een vordering tot het verrichten van herstelwerkzaamheden is bovendien geheel in overeenstemming met vaste jurisprudentie dat bij zaakschade het uitgangspunt voor (de omvang van) de schadevergoeding is: volledig zaaksherstel. Dat uitgangspunt geldt in de regel óók als de herstelkosten (aanzienlijk) hoger zijn dan de waardevermindering van de beschadigde zaak; met name als de beschadigde zaak een specieszaak met individueel bepaalde kenmerken is, zoals vaak het geval is bij woningen.

Zie bijvoorbeeld Hoge Raad 1 juli 1993, NJ 1995/43 rov 4.3.1. (Schravendijk/Den Haag), Hoge Raad 7 mei 2004, NJ 2005/76 en recent nog Hoge Raad 10 maart 2017, NJ 2017/134 rov 3.3.3 (Donata/New India Assurance (waarin de regel en de mogelijke uitzondering worden bevestigd)). Zie ook Asser/Hartkamp&Sieburgh 6-II 2013/31: "*de strekking van de verplichting tot schadevergoeding is, de benadeelde zoveel mogelijk te brengen in de toestand die zou bestaan, indien de gebeurtenis die de schade veroorzaakte niet had plaatsgehad. (...) de benadeelde dient in staat te worden gesteld om zoveel mogelijk in de feitelijke situatie te komen die zonder het schadebrengende feit zou hebben bestaan.*"

Ook de schadevergoeding voor de derving van woongenot en aantasting van de persoonlijke levenssfeer die, vaak jarenlang, door gedupeerden is ondervonden doordat de eigen woning zwaar beschadigd is geraakt door de gaswinning, kan *in natura* worden gevorderd.

De Stichting meent dat voor deze beide vormen van geleden schade het een passende schadevergoeding *in natura* zou kunnen zijn, als de Staat bijvoorbeeld bij gelegenheid van het door hem te verrichten woningherstel, ook enige mate van woningverbetering aan de woning moet realiseren.

Deze brief strekt dan ook in de eerste plaats tot stuiting van de verjaring van alle rechtsvorderingen tot 'schadevergoeding *in natura*' die de gedupeerden hebben op de Staat voor schades die zij hebben geleden door de gaswinning.

Voor zover nodig, strekt de stuiting mede tot bewaring van alle rechtsmiddelen en aanspraken die de gedupeerden ten dienste staan om de nakoming van zulk schadeherstel door de Staat te verzekeren en af te dwingen.

b. rechtsvorderingen tot schadevergoeding *in geld*

Deze brief strekt daarnaast ook tot stuiting van de verjaring van alle rechtsvorderingen tot 'schadevergoeding *in geld*' die de gedupeerden hebben op de Staat voor schades die zij hebben geleden door de gaswinning.

Het reeds genoemde feit dat een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW naar huidig recht niet zélf een vordering tot 'schadevergoeding *in geld*' kan instellen, verhindert op zichzelf immers niet dat zij ten behoeve van de leden van haar 'achterban' die wél zo een vordering kunnen instellen, de verjaring van hun rechtsvorderingen stuit. In zijn arrest van 28 maart 2014, NJ 2015/306 (VEB/Deloitte) heeft de Hoge Raad met uitgebreide verwijzingen naar de wetsgeschiedenis, beslist dat zo een collectieve stuiting van rechtsvorderingen die strekken tot schadevergoeding *in geld*, inderdaad mogelijk is.

Ook tegen de dreigende verjaring van deze rechtsvorderingen tot schadevergoeding *in geld* strekt de stuiting door de Stichting. Ook hier strekt de stuiting, voor zover nodig, mede tot bewaring van alle rechtsmiddelen en aanspraken die de gedupeerden ten dienste staan om de betaling door de Staat van zo een schadevergoeding *in geld*, te verzekeren en af te dwingen.

Volledigheidshalve merk ik namens de Stichting nog op dat de hierboven onder a. en b. bedoelde stuitingen niet slechts betrekking hebben op de korte subjectieve korte verjaringstermijn van artikel 3:310 BW, maar voor zover nodig en zekerheidshalve ook de beide objectieve lange verjaringstermijnen uit die bepaling.

Daarbij merk ik overigens op dat de schade-oorzaak is: de gaswinning als zodanig, en dat dan over de band van de daardoor veroorzaakte bodembeweging en, eventueel, over de band van door de gaswinning in gang gezette andere factoren die tot de schade hebben geleid, zoals verandering van het grondwaterpeil. De Stichting stelt zich dan ook op het standpunt dat, gelet op artikel 3:310 lid 3 BW en gelet op het feit dat de gaswinning nog steeds plaatsvindt, deze lange verjaringstermijnen nog niet eens zijn aangevangen.

Aan het begin van deze brief schreef ik namens de Stichting dat deze brief primair is bedoeld als collectieve stuitingsbrief.

De brief is daarnaast echter ook bedoeld om aan de Staat te vragen of er bij hem bereidheid bestaat om vrijwillig over te gaan tot:

- *volledige* vergoeding;
- van *alle* fysieke schade aan gebouwen die karakteristiek *zou kunnen zijn* voor gaswinning en waarvan de NAM niet aannemelijk weet te maken dat die schade *geheel* door andere oorzaken is ontstaan (indien de schade gedeeltelijk en/of indirect door de gaswinning is ontstaan blijft de Staat immers hoofdelijk voor de gehele schade aansprakelijk – zie artikel 6:182 BW voor zover de Staat als 'exploitant' aansprakelijk is en zie voor het overige Hoge Raad 24 december 1999, NJ 2000.351 (Van Nugteren/Meskes));
- alsmede van alle andere schade die het gevolg is van deze fysieke schade en in deze brief is toegelicht;

In zoverre is deze brief dus mede bedoeld als een poging tot overleg als bedoeld in artikel 3:305a lid 2.

Tot slot van deze brief doe ik namens de Stichting een klemmend beroep op de Staat om zijn aansprakelijkheid voor alle schades die de Groningse gedupeerden lijden door de gaswinning, publiekelijk en zonder voorbehoud te erkennen, vóór het verstrijken van de verjaringstermijn.

Om er zeker van te zijn dat deze brief u tijdig bereikt, doe ik u deze toekomen zowel per aangetekende post als door deurwaardersexploot.

Ik wacht uw reactie met belangstelling af.

Hoogachtend,

J.M. van den Berg